

ORTOGRAFE ȘI PUNCTUAȚIE

Prof. Vințan Emilia

Colegiul Național Pedagogic „Regina Maria”, Deva, jud. Hunedoara

SEMNULE DE PUNCTUAȚIE	UTILIZAREA
. PUNCTUL	<ul style="list-style-type: none"> ☞ marchează sfârșitul unei propoziții enunțiative, al unor fraze, sfârșitul unor enunțuri fragmentare - mai ales în dialog etc.
? SEMNULE ÎNTREBĂRII	<ul style="list-style-type: none"> ☞ marchează sfârșitul unei propoziții interogative (intonația specifică). ☞ asociat cu semnul exclamării, punctele de suspensie, mărește expresivitatea enunțului.
! SEMNULE EXCLAMĂRII	<ul style="list-style-type: none"> ☞ marchează sfârșitul unei propoziții exclamative (intonația specifică). ☞ exprimă nedumerire, surpriză, uimire.
... PUNCTELE DE SUSPENSIE	<ul style="list-style-type: none"> ☞ marchează întreruperile din cursul vorbirii sau gândirii. ☞ marchează întreruperea unui text citat sau omiterea unui pasaj.
: DOUĂ PUNCTE	<ul style="list-style-type: none"> ☞ se folosesc înaintea unei enumerări, unei pauze, înaintea vorbirii unei persoane, înaintea unei explicații sau precizări, în fața unui citat, unei concluzii etc.
, VIRGULA ! NU SE PUNE VIRGULĂ ÎNTRE SUBIECT ȘI PREDICAT	<ul style="list-style-type: none"> ☞ se folosește în delimitarea propozițiilor coordonate (realizează raportul de coordonare prin juxtapunere între propoziții). ☞ se folosește între elementele unei enumerări, între elementele subiectului sau numelui predicativ multiplu. ☞ izolează apozitia simplă sau dezvoltată de restul propoziției. ☞ desparte de restul propoziției locuțiunile conjuncționale <i>așadar, prin urmare</i>. ☞ desparte de restul propoziției gerunziile și participiile aflate la începutul comunicării. ☞ izolează complementele circumstanțiale așezate între subiect și predicat.

	<ul style="list-style-type: none"> ☞ izolează substantivul în cazul vocativ de restul propoziției. ☞ izolează interjecțiile exclamative de restul propoziției, marchează lipsa predicatului etc.
– LINIA DE PAUZĂ	☞ marchează o explicație, o adăugire, o apreciere.
; PUNCTUL ȘI VIRGULA	<ul style="list-style-type: none"> ☞ delimitează în frază propozițiile sau grupurile de propoziții care sunt independente sintactic, dar sunt suficient de apropiate ca înțeles. ☞ apare în enumerații, indicând o pauză mai mare decât cea notată prin virgulă, dar mai mică decât cea redată prin punct.
„” GHILIMELELE (semnele citării)	<ul style="list-style-type: none"> ☞ încadrează reproducerea directă, exactă a ceea ce spune o persoană, a ceea ce gândește un personaj (monolog interior); ☞ marchează un citat.
« » GHILIMELE FRANȚUZEȘTI	☞ marchează un citat în interiorul altui citat (GHILIMELE ÎN GHILIMELE).
— LINIA DE DIALOG	☞ marchează începutul vorbirii directe a fiecărui participant la dialog; este mai lungă decât cratima sau linia de pauză.
ALINEATUL	☞ marchează începutul unui text, schimbarea unei idei, fiind spațiul mai mare, de un tab la calculator, față de marginea paginii~ 2 cm.
( ), [ ] PARANTEZELE	<ul style="list-style-type: none"> ☞ indică un adaos în enunț. ☞ indică absența din textul citat a unor cuvinte/ fragmente etc.

ORTOGRAME

<p>SA se scrie fără cratimă atunci când:</p> <ul style="list-style-type: none"> - este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: adjectiv pronominal/pronume; 	<p>S-A se scrie cu cratimă atunci când:</p> <ul style="list-style-type: none"> - este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb; - nu se poate înlocui prin <i>lui</i>” sau <i>ei</i>: S-a dus.
---	--

- se poate înlocui cu unul dintre cuvintele <i>lui</i> sau <i>ei</i> : <i>Cartea sa</i>	
SAU se scrie fără cratimă atunci când: - este un cuvânt de sine stătător: este conjuncție; sinonim <i>ori</i> : <i>Mere sau pere?</i>	S-AU se scrie cu cratimă atunci când: - este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb; - nu se poate înlocui prin cuvântul <i>ori</i> : <i>S-au dus</i> .
IA se scrie fără cratimă atunci când: - este un cuvânt de sine stătător: verb <i>Ia cartea!</i> interjecție <i>Ia seama!</i>	I-A se scrie cu cratimă atunci când: - este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb. <i>I-a dat</i> .
NEAM se scrie fără cratimă atunci când: - este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantiv; sinonime <i>rudă/ popor</i> . <i>Este neam cu tine</i> .	NE-AM se scrie cu cratimă atunci când: - este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb. <i>Ne-am văzut</i> .
LA se scrie fără cratimă atunci când: - este un cuvânt de sine stătător: prepoziție <i>La birou</i> sau substantiv <i>Nota la</i> .	L-A se scrie cu cratimă atunci când: - este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb. <i>L-a ajutat</i> .
IAU se scrie fără cratimă atunci când: - este cuvânt de sine stătător ; se poate înlocui cu verbele <i>apuc</i> , <i>prind</i> : <i>Iau un 10</i> .	I-AU se scrie cu cratimă atunci când: două cuvinte diferite care se pronunță într-o silabă: pronume + verb. <i>I-au zis</i> .
NEA se scrie fără cratimă atunci când: - este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantive sinonime <i>zăpadă, omăt, nene</i> sau interjecție <i>nea-nea!</i>	NE-A se scrie cu cratimă atunci când: - este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb. <i>Ne-a spus</i> .
ODATĂ se scrie într-un cuvânt atunci când: - este un cuvânt de sine stătător; adverbe sinonime <i>cândva, odinioară, demult</i> . <i>A fost odată</i> .	O DATĂ se scrie în două cuvinte atunci când: - este format din două cuvinte cu înțeles de sine stătător care exprimă: substantiv <i>O dată din calendar!</i> un numeral <i>O dată, nu de două ori</i> ; - poate fi însoțit de cuvintele <i>numai</i> sau <i>doar</i> .
CEL se scrie fără cratimă atunci când: - este un cuvânt de sine stătător; pronume sinonim <i>acela</i> : <i>Cel de acolo</i> .	CE-L se scrie cu cratimă atunci când: - este format din două pronume diferite care se rostesc într-o singură silabă. <i>Ce-l doare?</i>

<p>VA se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: verb ce ajută la formarea viitorului. <i>Va merge.</i></p>	<p>V-A se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb. <i>V-a salutat.</i></p>
<p>NAI se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantiv- un instrument muzical.</p>	<p>N-AI se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: negația <i>nu</i> + verb. <i>N-ai ajuns?</i></p>
<p>NUL se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: adjectiv; sinonime <i>inexistent/anulat.</i> <i>Rezultat nul.</i></p>	<p>NU-L se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: negația <i>nu</i> + pronume <i>Nu-l văd.</i></p>
<p>CAM se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător; sdverbe sinonime <i>aproape/ prea.</i> <i>Stă cam aproape.</i></p>	<p>C-AM se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: conjuncția <i>că</i>+ verb. <i>C-am știut este adevărat.</i></p>
<p>MAI se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantive <i>Luna mai/ Spăl cu maiul</i>; adverb <i>Mai vorbesc.</i></p>	<p>M-AI se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb. <i>M-ai vine?</i></p>
<p>ÎNTRUNA se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: adverb; sinonime <i>neîncetat/continuu neconținut/permanent/pururi/veșnic/totdeauna..</i></p>	<p>ÎNTR-UNA se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc împreună; - de regulă este urmat de prepoziția <i>din/ dintre</i>: <i>Într-una din zile.</i></p>
<p>DEMULT se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: adverb; sinonime <i>odinioară/ cândva.</i></p>	<p>DE MULT se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- exprimă o parte de timp/ o cantitate <i>De mult ce este nu are loc</i>; - uneori poate fi urmat de cuvântul <i>timp</i>.</p>
<p>SĂI se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: adjectiv</p>	<p>SĂ-I se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: conjuncția <i>să</i>+ </p>

<p>pronominal/pronume;</p> <p>- se poate înlocui cu unul dintre cuvintele <i>lui</i> sau <i>ei</i>: <i>Amicii să.</i></p>	<p>verb.</p> <p>- nu se poate înlocui prin cuvintele <i>lui</i> sau <i>ei</i>: <i>Să-i susținem!</i></p>
<p>SAR se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: verb <i>Ele sar coarda.</i></p>	<p>S-AR se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb.</p> <p><i>S-ar duce la mare.</i></p>
<p>IAR se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: conjuncție <i>Cântă, iar tu taci./</i> adverb <i>Iar vii?</i>; sinonime <i>dar/ sau; din nou.</i></p>	<p>I-AR se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume + verb.</p> <p><i>I-ar spune ceva.</i></p>
<p>CĂI se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantiv; sinonime <i>drumuri/ metode. Merg pe alte căi.</i></p>	<p>CĂ-I se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: conjuncție+pronume</p> <p><i>Am aflat că-i bine.</i></p>
<p>CAI se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- pentru că este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantiv. <i>Cai de curse.</i></p>	<p>C-AI se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: conjuncția <i>că+</i> verb.</p> <p><i>Afirmi c-ai aflat?</i></p>
<p>CEAI se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantive <i>Ceai de tei.</i></p>	<p>CE-AI se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: pronume+verb.</p> <p>- marchează începutul unei întrebări: <i>Ce-ai zis?</i></p>
<p>DEAL se scrie fără cratimă atunci când:</p> <p>- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător: substantive: <i>Merg pe deal.</i></p>	<p>DE-AL se scrie cu cratimă atunci când:</p> <p>- este format din prepoziție+articol care se rostesc într-o singură silabă.</p> <p><i>Vorbim de-al vostru.</i></p>
<p>ÎNTR-O se scrie întotdeauna cu cratimă: <i>Într-o zi.</i></p>	<p>ÎNTR-UN se scrie întotdeauna cu cratimă: <i>Într-un magazin.</i></p>
<p>DINTR-O se scrie întotdeauna cu cratimă: <i>Dintr-o mișcare.</i></p>	<p>DINTR-UN se scrie întotdeauna cu cratimă: <i>Dintr-un tunel.</i></p>
<p>NU-I se scrie cu cratimă, deoarece:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: negație+</p>	<p>N-O se scrie cu cratimă, deoarece:</p> <p>- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: negație+</p>

verb. <i>Nu-i aici.</i>	pronume. <i>N-o cunosc.</i>
N-AM, N-ARE se scriu cu cratimă, deoarece: - sunt formate din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: negație+ verb. <i>N-am/N-are ce face.</i>	N-AVEM, N-AȚI, N-AU se scriu cu cratimă, deoarece: - sunt formate din două cuvinte care se rostesc într-o silabă: negație+ verb. <i>N-avem suc. N-ați/N-au mers?</i>

